

HÅKAN SVENNERSTÅL NIKLAS EKDAL

ELIT

ERFARNA LEDARES INSIKTER OCH TABUN

SNS FÖRLAG

SNS FÖRLAG

Box 5629

114 86 Stockholm

Telefon: 08-507 025 00

Fax: 08-507 025 25

info@sns.se

www.sns.se

sns är en oberoende ideell förening som genom forskning, möten och bokutgivning bidrar till att ledande beslutsfattare i politik, offentlig förvaltning och näringsliv kan fatta välgrundade beslut baserade på vetenskap och saklig analys.

Elit

Erfarna ledares insikter och tabun

Håkan Svennerstål och Niklas Ekdal

Första upplagan

Första tryckningen

© 2011 Författarna och SNS Förlag

Omslag och grafisk form: Patrik Sundström

Bildkällor: Inga-Britt Ahlenius, Scanpix; Bengt Braun, foto Claes-Göran Flinck; Helen Clark, UNDP; Rolf Ekéus, pressbild; Li Gong, foto Gareth Loy; Jan Åke Jonsson, pressbild; Lars G. Josefsson, privat; Christina Jutterström, foto Elisabeth Ohlson Wallin; Agneta Jörbeck, foto Elin Mårtensson; Amber Kelleher-Andrews, pressbild; Christine Loh, privat; Sverker Martin-Löf, Scanpix; Denis Mukwege, pressbild; Chanthol Oung, pressbild; Filippa Reinfeldt, foto Jonna Thomasson; Håkan Syrén, pressbild; Mika Vehviläinen, pressbild Finnair; Maria Wetterstrand, pressbild Miljöpartiet, foto Fredrik Hjerling; Leif Östling, pressbild Scania.

Tryck: Exaktaprinting, Malmö 2011

Binderi: Kristianstads Boktryckeri AB, Kristianstad 2011

ISBN 978-91-86203-88-7

INNEHÅLL

Förord 7

	Det öppna ledarskapet	9
Denis Mukwege	Ljuset i Afrikas hjärta	21
Christina Jutterström	Mitt i medierna	31
Rolf Ekéus	Ambassadör för freden	41
Helen Clark	Operation utrota fattigdomen	51
Leif Östling	Skarp tunga och mjuka händer	61
Inga-Britt Ahlenius	På medborgarens sida	71
Mika Vehviläinen	Det stora blåvita	81
Chanthol Oung	Kambodjas räddande ängel	89
Håkan Syrén	Svenskt stål 2.0	99
Maria Wetterstrand	Raka språkrör	109
Bengt Braun	Såpa och fria ord	119
Christine Loh	Kosmopoliten i Mittens rike	129
Lars G. Josefsson	Energi för miljarder	137
Filippa Reinfeldt	Folkhemmets famn	147
Li Gong	Jätten på internet	157
Amber Kelleher-Andrews	Kärleksentreprenören	167
Jan Åke Jonsson	Saabens som vägrade stanna	175
Agneta Jörbeck	Världens bästa skola	185
Sverker Martin-Löf	Styrelsernas styrman	193
	Ledarnas dilemman	201
	Kunskapsläget	204

Litteratur 218

Om författarna 222

Personregister 223

Förord

BEGREPPET LEDARSKAP är i förändring. Ledare som Hosni Mubarak i Egypten och Muammar Gaddafi i Libyen har fått lära sig det den hårda vägen. Ledning utan legitimitet blir allt sällsyntare, företag utan bra management slås ut och frivilligorganisationer utan rätt eldsjälar blir inte långlivade.

I den här boken har vi intervjuat nitton ledare, analyserat deras stil och erfarenheter. Våra huvudpersoner är inte perfekta, tvärtom kan man lära sig lika mycket av deras misslyckanden och gatlopp i medierna som av deras succéer. Men de har alla haft perioder av framgång på sina områden, som spänner från industri, massmedier, myndigheter och politik till diplomati, internationella organisationer och humanitära insatser.

En del är världsstjärnor och en del är förebilder på lokal nivå. Hälften är kvinnor och hälften är svenskar, kompletterade med en grupp fascinerande ledare från andra länder. Deras råd om ledarskap skiljer sig åt, ibland säger de emot varandra. Några kvaliteter går dock som en röd tråd genom berättelserna: ödmjukhet, öppenhet, självkännedom, analysförmåga, engagemang, modet att fatta beslut, kärleken till människor och förmågan att gripa tillfället i flykten.

De intervjuade har ställt upp frivilligt och har godkänt sina citat. Perspektivet är deras, men slutsatserna efter varje kapitel är våra. Inledningsvis sammanfattar vi vår filosofi om öppenhetens ledarskap, och avslutningsvis gör vi en inventering av forskningen på området.

Tiden är förbi när vi kunde kräva handlingskraft från toppen av kontrolltornet. Informationstekniken och samhällsutvecklingen har gjort att alla är delaktiga i både problem och lösningar, oavsett position i samhället. Det finns inget magiskt ledarskap. Alla är osäkra när de blir chefer. Alla har vi omöjliga förväntningar på våra ledare, att de ska vara både bestämda och lyhörda, både visionära och demokratiska.

Avsikten med denna bok är att skapa förståelse för ledarskapets villkor, och att inspirera fler till ledningsansvar på jobbet. Intervjupersonerna

visar hur svårt det är att vara ledare på toppnivå. Boken vill väcka tankar om ledarskapets villkor och de dilemman som en ledare ställs inför. Den visar också hur spännande det kan bli när ledarskapet utvecklar målbilder, gemensamhet och resultat. Enligt en undersökning är bara åtta procent av den svenska arbetskraften fokuserad på chefskarriär, en paradoxalt låg siffra med tanke på det goda rykte som den demokratiska, nordiska ledarstilen har internationellt.

De nitton ledarnas karriärer ger perspektiv på Sveriges och världens läge 2011. Genom att ta del av deras vittnesmål blir vi själva lite bättre på att möta utmaningarna framför oss.

Stockholm i augusti 2011

HÅKAN SVENNERSTÅL och NIKLAS EKDAL